



ข่าวสารวิชาการ... กอป.



ปีที่ 3 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนกันยายน 2562



สารจากบรรณาธิการ

ด้วยสภาวะการณ์ที่ประเทศไทยประสบปัญหาน้ำท่วมฉับพลันในหลายพื้นที่ทำให้เชื้อราไตรโคเดอร์มาเข้ามา มีบทบาท อีกทั้ง มหันตภัยจากโรคใบด่างมันสำปะหลัง เป็นอีกเรื่องสำคัญที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ กรมส่งเสริมการเกษตร โดย กอป. ดำเนินโครงการป้องกันและกำจัด ในพื้นที่ระบาด ๔๕,๔๐๐ ไร่ การใช้สารคลอโรไพริฟอส ซึ่งเป็น ๑ ใน ๓ สารที่จำกัดการใช้ จำเป็นต้องทราบวิธีการใช้ที่ถูกต้องและปลอดภัย เทคโนโลยีการบริหารจัดการ แมลงวันผลไม้ตามมาตรฐานสากล ทำอย่างไร ดั่งวงเงาเมฆมืดมัวที่ต้องรู้จักเพราะมีผลต่อการส่งออกมะม่วง รวมทั้ง เทคโนโลยีการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินหรือปุ๋ยสั่งตัด ร่วมกับปุ๋ยชีวภาพฟิซีฟิอาร์-ทู เป็นรูปแบบการจัดการดินปุ๋ย ที่เหมาะสมในการลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิตในนาข้าว เทคนิคการถ่ายภาพเพื่อประกอบการวินิจฉัยศัตรูพืช และผลการใช้ สารชีวภัณฑ์ เป็นข้อมูลที่เราเราชาว กอป. จะได้รับสาระในข่าวสาร กอป. ฉบับนี้ สวัสดิ์ค่ะ

ประธานคณะทำงานวิชาการ กอป.

บรรณาธิการ



เชื้อราไตรโคเดอร์มาควบคุมโรคพืชหลังน้ำลด

ในช่วงเดือนที่ผ่านมาประเทศไทยประสบกับพายุโซนร้อน “โพดุล” ทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันในหลายพื้นที่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พื้นที่เกษตรกรรมได้รับความเสียหายอย่างกว้างขวาง เช่น ข้าว พืชผัก ไม้ผล พืชไร่ พืชผลที่รอการเก็บเกี่ยว และปัญหาศัตรูพืชที่ตามมาหลังน้ำลด โดยเฉพาะปัญหาโรคพืชที่เกิดขึ้นหลังจากพืชประสบปัญหาน้ำท่วมซึ่งเป็นระยะเวลาช้านาน เช่น โรครากเน่า-โคนเน่าในไม้ผล และพืชผัก ดังนั้นเชื้อราไตรโคเดอร์มาเป็นเชื้อราที่สามารถควบคุมโรคพืชที่เกิดจากเชื้อราได้หลายชนิดจึงเหมาะกับการนำมาใช้ควบคุมโรครากเน่า-โคนเน่าหรือโรคพืชที่เกิดจากเชื้อราหลังน้ำลดได้



เชื้อราไตรโคเดอร์มาชนิดพร้อมใช้

ภาพจาก : กลุ่มส่งเสริมการควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี

กรมส่งเสริมการเกษตร



โรครากเน่าโคนเน่าในทุเรียน

ภาพจาก : กรมวิชาการเกษตร

มหันตภัย โรคใบด่างมันสำปะหลัง

อาการ :



ใบด่างเหลือง ผิดรูป
ยอดแตกใหม่ แสดงอาการต่างเหลืองชัดเจน
ลำต้นแคระแกร็น
ไม่เจริญเติบโต

การแพร่ระบาด :



1. ก่อนพันธุ์ จากต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรค
2. แมลงหิ่งห้อยยาสูบ นำเชื้อไวรัสจากต้นเป็นโรค ไปสู่ต้นปกติ

การปฏิบัติเพื่อกำจัดโรคใบด่างมันสำปะหลัง

1. สำรองแปลงมันสำปะหลังของตนเองอย่างสม่ำเสมอ หากพบต้นมันสำปะหลังแสดงอาการใบด่าง ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่สำนักงานเกษตรอำเภอ หรือ สำนักงานเกษตรจังหวัดใกล้เคียงทันที

2. กำจัดต้นมันสำปะหลังที่เป็นโรคและแมลงหิ่งห้อยยาสูบ

- ทอนทำลายต้นที่เป็นโรค
- พ่นสารเคมีกำจัดแมลงหิ่งห้อยยาสูบ ดังนี้
 - อีพิดาโคลพรีด 70% WG อัตรา 12 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ
 - ไดโนทีฟูเร็น 10% SL อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือ
 - ไทอะมีโทแซม 25% WG อัตรา 12 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

3. คัดเลือกก่อนพันธุ์สะอาด

ใช้ก่อนพันธุ์จากแปลงที่ไม่เคยเป็นโรค หรือใช้ก่อนพันธุ์ที่ทราบแหล่งที่มา

ความเสียหาย :

มันสำปะหลังไม่สร้างหัว หัวสับเล็ก หรือหัวไม่มีแป้ง
ผลผลิตลดลง
หากเป็นโรคตั้งแต่ระยะต้นเล็ก
จะเสียหายถึง 80-100%



กรมส่งเสริมการเกษตร
กองส่งเสริมและพัฒนาสวนผสม
ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาสวนผสมภาคเหนือ

การใช้คลอรีไพริฟอส อย่างถูกต้องและปลอดภัย

คุณสมบัติของคลอรีไพริฟอส

คลอรีไพริฟอสเป็นสารกำจัดแมลงสามารถฆ่าได้ทั้งแมลงปากดูด และแมลงปากกัด มีคุณสมบัติทั้งถูกตัวตายหรือสัมผัส (contact) กินตาย (stomach) การซึมผ่านใบ (translaminar activity) และเป็นไอระเหย (evaporation) อนุญาตให้ใช้เฉพาะในการป้องกันกำจัดแมลงในพืชไร่ ไม้ดอกและหนอนเจาะลำต้นในไม้ผลเท่านั้น

วิธีการใช้

1. อ่านฉลากข้างขวดให้ละเอียดและใช้ตามอัตราที่กำหนด
2. เติมน้ำที่ต้องการผสมสาร 1 ใน 4 ของถังที่ผสมสาร
3. ตวงสารตามอัตราคำแนะนำข้างฉลาก
4. กวนสารให้เข้ากัน และเติมน้ำที่เหลือตามปริมาณที่กำหนด
5. เทสารที่ผสมเข้ากันแล้วลงในถังฉีดพ่น



ถูกเวลา

ถูกชนิดพืช

ถูกสูตร

ถูกวิธี

วิธีการพ่นสารคลอรีไพริฟอสที่ถูกต้อง

1. ควรใช้หัวฉีดและแรงดันที่เหมาะสมจะทำให้ได้ละอองสารที่มีขนาดเหมาะสมสำหรับป้องกันกำจัดแมลง
2. เดินพ่นด้วยความเร็วที่เหมาะสม (0.5 - 0.8 เมตรต่อวินาที หรือ 30 - 42 เมตรต่อนาที)
3. สังเกตทิศทางลมก่อนการพ่นสาร โดยให้ผู้พ่นสารต้องยืนเหนือลม หันหัวฉีดไปได้ลมเสมอ และควรเริ่มต้นพ่นสารจากร่องหรือแถวในแปลงที่อยู่ทิศทางใต้ลมขึ้นไปยังร่องหรือแถวที่อยู่ทางทิศเหนือลม และไม่พ่นสารฆ่าแมลงเมื่อมีลมพัดแรงตลอดเวลา
4. ไม่ควรพ่นในช่วงที่อุณหภูมิสูงมาก ๆ หรือช่วงที่มีแดดจัด จะทำให้เกิดการสลายตัวของสารที่เกิดจากแสงแดด
5. เมื่อหัวฉีดอุดตันให้ใช้แปรงทำความสะอาด ห้ามใช้ลวดหรือของแข็ง และห้ามใช้ปากเป่า
6. ในกรณีของหนอนเจาะลำต้น แนะนำให้ฉีดสารคลอรีไพริฟอสเข้าสู่ที่พบการทำลายของหนอนเจาะอัตรา 1-2 มิลลิลิตรต่อรู แล้วอุดรูด้วยดินเหนียวหรือดินน้ำมัน

หลังการพ่นสารป้องกันกำจัดศัตรูพืช

1. ล้างทำความสะอาดชุดป้องกันสารพิษตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆ
2. เก็บสารไว้ในโรงเก็บสารเคมีและใส่กุญแจ
3. ไม่ดื่มหรือรับประทานอาหาร ก่อนการทำความสะอาดร่างกาย
4. อย่าล้างอุปกรณ์หรือผสมสารใกล้แหล่งน้ำ



เทคโนโลยีการบริหารจัดการแมลงวันผลไม้ตามมาตรฐานสากล

“เทคโนโลยีการบริหารจัดการแมลงวันผลไม้ที่ได้รับการยอมรับว่าสามารถใช้ได้ผลและประสบความสำเร็จนั้นคือ การดำเนินการแบบครอบคลุมพื้นที่ที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่นั้น ๆ โดยจัดทำเป็นเขตดำเนินการและปฏิบัติการในทุกชนิดพืชอาศัยในพื้นที่ไม่ให้แมลงศัตรูพืชมีที่หลบซ่อนด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ปลอดภัยต่อสิ่งแวดล้อม ดังนี้

๑. การเขตกรรมผสมผสานกับภูมิปัญญาเกษตรกร

โดยการเก็บผลไม้ที่ร่วงหล่นที่เกิดจากการเข้าทำลายของแมลงวันผลไม้拿去ทำเป็นปุ๋ยหมัก หรือฝังกลบ ดินลึกอย่างน้อย ๕๐ เซนติเมตร หรือใส่ถุงและมัดไว้กลางแจ้ง หรือสามารถนำไปทำเป็นน้ำหมักได้

๒. การใช้สารล่อเพื่อลดประชากรเพศผู้ของแมลงวันผลไม้

เป็นวิธีการที่ใช้สารล่อแมลงวันผลไม้ผสมกับสารเคมี โดยสารล่อนั้นจะดึงดูดเฉพาะแมลงวันผลไม้เพศผู้เท่านั้น แมลงวันผลไม้เพศผู้ต้องการกินสารล่อเพื่อไปสร้างฟีโรโมน เมื่อแมลงวันผลไม้มากินสารล่อก็จะกินสารเคมีกำจัดแมลงเข้าไปด้วย วิธีนี้เป็นการใช้สารเคมีที่ปลอดภัยและได้ผลดีเนื่องจากไม่มีการฟุ้งกระจายของสารเคมี

๓. การใช้เหยื่อพิษกำจัดแมลงวันผลไม้เพศเมียและเพศผู้

นิยมใช้ ๒ แบบ คือ การพ่นเป็นจุดๆ หรือใช้เป็นกับเหยื่อพิษใช้ได้ทั่วไปและจะได้ผลดีเมื่อนำไปแขวนไว้ในใกล้สวนผลไม้

๔. การใช้กับดักผลไม้ ใช้ผลไม้สุก

ใช้ผลไม้สุกเป็นเหยื่อล่อในกับดักโดยไม่มีการใช้สารเคมี

๕. การใช้แมลงตัวเบียนของแมลงวันผลไม้ และการใช้สารสกัดจากพืช

สารสกัดจากสะเดา สารล่อจากพืชตระกูลกะเพรา โหระพา สารสกัดจากเชื้อราหรือแบคทีเรียเพื่อควบคุมแมลงวันผลไม้

๖. เทคโนโลยีการใช้แมลงเป็นหมัน (Sterile Insect technique-SIT)

คือ การใช้เทคโนโลยีชีวภาพแบบเชิงรุก โดยการผลิตและปล่อยแมลงเป็นหมันไปผสมพันธุ์กับแมลงในธรรมชาติ เป็นการคุมกำเนิดแมลง ใช้ได้ผลดีเฉพาะกับศัตรูพืชที่ต้องการควบคุมเท่านั้น



การใช้กับดักสารล่อฟีโรโมน (Steiner trap)

ในการลดจำนวนประชากรเพศผู้
ของแมลงวันผลไม้ในธรรมชาติ

ด้วงวงเจาะเมล็ดมะม่วง



ลักษณะของด้วงวงเจาะเมล็ด

เป็นด้วงวงปีกแข็งขนาดลำตัวกว้าง 5 มิลลิเมตร ยาว 8 มิลลิเมตร ตัวสีน้ำตาล ตัวหนอนจนถึงตัวแก่กัดกินเมล็ดมะม่วงภายในผล ด้วงวงจะออกไข่ครั้งละ 8 -10 ฟอง ช่วงมะม่วงติดผลอ่อน ตัวหนอนขนาด 1 มิลลิเมตร จะเจาะเข้าไปในผลทะลุเข้าไปในเมล็ดกัดกินเนื้อเมล็ดเป็นตัวหนอนขนาด 5 มิลลิเมตร อายุ 30 วัน แล้วเข้าสู่ดักแด้ ขนาดกว้าง 5 มิลลิเมตร ยาว 8 มิลลิเมตร พักตัว 30 - 45 วัน และฟักเป็นตัวแก่ขนาดกว้าง 5 มิลลิเมตร ยาว 8 มิลลิเมตร เมื่อสภาพแวดล้อมเหมาะสมจะออกสู่ภายนอกหรืออาศัยกัดกินผลมะม่วงสุก เน่า หรืออินทรีย์วัตถุ และอาศัยตามดิน หรือรอยแตกของต้นมะม่วง และเมื่อมะม่วงติดผลใหม่ ด้วงตัวแก่จะออกมาวางไข่อีกครั้ง

การระบาดและแพร่กระจาย

โดยปกติตัวด้วงจะเคลื่อนที่ช้า บินไปได้ไม่ไกล หากในแปลงปลูกมีการแพร่กระจายในระยะใกล้ ๆ หากไม่มีปัจจัยอื่นสนับสนุน เช่น ลมพัดพาไป การเคลื่อนย้ายผลผลิตไปแหล่งอื่น ๆ การนำมะม่วงไปแปรรูปแล้วทิ้งเมล็ดไว้ โดยไม่มีการควบคุมและกำจัดจากโรงงานแปรรูป - ร้านเพาะชำกล้ามะม่วงไม่ควบคุมกำจัดศัตรูด้วงวง จะทำให้ปริมาณสะสมและย้อนกลับมาระบาดต่อไปโดยไม่สิ้นสุด



การป้องกันและกำจัด

1. วิธีเขตกรรม

ในสภาพแปลงปลูกให้ดูแลเก็บผลมะม่วงสุกที่ถูกด้วงเข้าทำลายหรือเผาทิ้ง ตัดแต่งกิ่งให้โปร่ง กำจัดวัชพืช พร้อมพรวนดินบริเวณทรงพุ่ม และหมั่นทำความสะอาดแปลงเสมอ

2. ทางเคมี

พ่นสารเคมีอิมิดาโคลพริด อัตรา 5-10 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือแลมบ์ดาไฮฮาโลทริน อัตรา 20 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร ในระยะมะม่วงติดผลเล็ก ขนาดเมล็ดถั่วเขียวจนถึงระยะห่อผล

3. การควบคุมด้วงวงเจาะเมล็ดนอกแปลงปลูก

เมล็ดมะม่วงที่โรงงานนำมาแปรรูปแล้วควรควบคุมด้วงวงเจาะเมล็ดด้วยการฉีดพ่นสารเคมีกำจัดศัตรูมะม่วง สำหรับผู้ที่นำเมล็ดมะม่วงจากโรงงานมาแกะเมล็ดเพาะเป็นกล้า ต้องชุบเมล็ดด้วยสารเคมีอิมิดาโคลพริด 5-10 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือแลมบ์ดาไฮฮาโลทริน 20 มิลลิลิตร ต่อน้ำ 20 ลิตร หรือคาร์บาริล 30-50 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร ประมาณ 25 นาที หรือถ้าเป็นเมล็ดที่แกะแล้วควรฉีดพ่นทำลายแมลงตัวแก่ที่เมล็ด

4. สำหรับการแก้ปัญหาการส่งออก

ผู้ส่งออกต้องตระหนักและให้ความร่วมมือซื้อมะม่วงจากเกษตรกรที่ได้รับการรับรอง GAP เท่านั้น เพื่อลดปัญหาด้วงวงเจาะเมล็ดกับมะม่วงที่ส่งออกไปยังปลายทาง

การใช้ปุ๋ยสั่งตัด ร่วมกับปุ๋ยชีวภาพ พีจีพีอาร์ – ทู ในแปลงต้นแบบ เพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว จังหวัดนครนายก

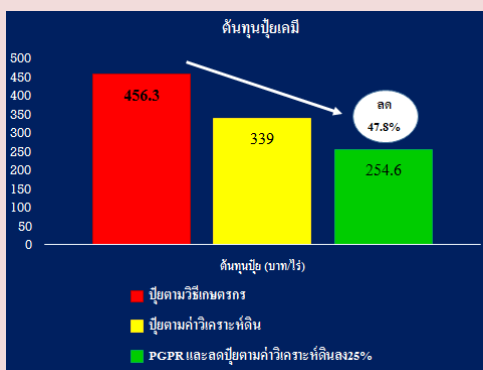


ในปี 2560 – 2561 กรมส่งเสริมการเกษตรได้มอบหมายให้สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายกดำเนินโครงการศึกษาการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมด้านดินและปุ๋ยเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว ในศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน โดยนำเทคโนโลยีปุ๋ยสั่งตัดมาใช้ร่วมกับการใช้ปุ๋ยชีวภาพพีจีพีอาร์ – ทู (PGPR 2) สำหรับการปลูกข้าว ในพื้นที่จังหวัดนครนายก โดยคัดเลือกเกษตรกรจากสมาชิกศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน จัดทำแปลงต้นแบบ จำนวน 3 ราย ไร่ละ 3 แปลง ประกอบด้วย

1. การใช้ปุ๋ยตามวิธีเกษตรกร
2. การใช้ปุ๋ยสั่งตัด
3. การลดปุ๋ยสั่งตัดลง 25 % + ปุ๋ยชีวภาพพีจีพีอาร์ - ทู

สรุปรูปแบบการใช้ปุ๋ยที่สามารถลดต้นทุนปุ๋ยเคมีได้มากที่สุด คือ การใช้ปุ๋ยเคมีสั่งตัดร่วมกับปุ๋ยชีวภาพพีจีพีอาร์ – ทู สามารถลดต้นทุนปุ๋ยเคมีลงได้เฉลี่ยไร่ละ 47 % คิดเป็นเงิน 230.87 บาท รองลงมาคือแปลงที่ใช้ปุ๋ยสั่งตัดอย่างเดียว ลดต้นทุนปุ๋ยเคมีลงเฉลี่ยไร่ละ 29.5 % คิดเป็นเงิน 144.66 บาท และผลผลิตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไร่ละ 22 % คิดเป็นผลผลิตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 130 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับแปลงที่ใช้ปุ๋ยตามวิธีเกษตรกร

ในปี 2561 สำนักงานเกษตรจังหวัดนครนายกได้รับงบประมาณจากบพัฒนาจังหวัด ให้ดำเนินการขยายผลไปสู่การจัดทำแปลงสาธิต อำเภอละ 10 แปลง เพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว ภายใต้โครงการส่งเสริมการเกษตรตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมจำนวน 40 แปลง พื้นที่ 200 ไร่ โดยคัดเลือกเกษตรกรผู้นำในแต่ละอำเภอเป็นผู้จัดทำแปลงสาธิตการใช้ปุ๋ยสั่งตัดลดลง 25 % จากคำแนะนำ ร่วมกับการใช้ปุ๋ยชีวภาพพีจีพีอาร์ – ทู เปรียบเทียบกับการใช้ปุ๋ยตามวิธีของเกษตรกร ผลการจัดทำแปลงสาธิต ทำให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนปุ๋ยเคมีได้เฉลี่ยไร่ละ 54 % คิดเป็นเงิน 362 บาท และผลผลิตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไร่ละ 11.7 % คิดเป็นผลผลิตเพิ่มขึ้นเฉลี่ย 72 กิโลกรัมต่อไร่ เมื่อเปรียบเทียบกับแปลงที่ใช้ปุ๋ยตามวิธีเกษตรกร



ปุ๋ยตามวิธีเกษตรกร



ปุ๋ยสั่งตัดลดลง 25% + ปุ๋ยชีวภาพพีจีพีอาร์ทู

สรุปผลรูปแบบการใช้ปุ๋ยที่สามารถลดต้นทุนปุ๋ยเคมี ส่งเสริมให้ต้นข้าวมีการเจริญเติบโตทั้งด้านลำต้น และเพิ่มผลผลิตของข้าวได้มากที่สุด คือ การใช้ปุ๋ยเคมีสั่งตัดลดลง 25 % ร่วมกับปุ๋ยชีวภาพพีจีพีอาร์ – ทู สามารถช่วยส่งเสริมการเจริญเติบโตของข้าว และสามารถลดต้นทุนปุ๋ยเคมีลงได้เฉลี่ยไร่ละ 47 – 54 % และทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไร่ละ 12 – 22 % เมื่อเปรียบเทียบกับแปลงที่ใช้ปุ๋ยตามวิธีเกษตรกร

การถ่ายภาพเพื่อประกอบการวินิจฉัยศัตรูพืช



ภาพถ่ายสามารถเก็บข้อมูล หรือรายละเอียดที่อาจมองข้าม หรือไม่สามารถบรรยายเป็นลายลักษณ์อักษรได้ ดังนั้น การถ่ายภาพอาการผิดปกติที่พบบนพืช โดยเฉพาะลักษณะแผลที่พบบนพืช และตัวแมลงที่พบในแปลง สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการวินิจฉัยหรือการจำแนกศัตรูพืชได้ โดยการถ่ายภาพเพื่อการวินิจฉัยศัตรูพืชเบื้องต้นนั้น จำเป็นต้องมีองค์ประกอบของภาพ ดังนี้



ภาพ : กอป.

พืช : เลือกส่วนของพืชที่บ่งบอกความผิดปกติหรือแสดงอาการชัดเจน ควรถ่ายรูปพืชทั้งต้นในตำแหน่งเดียวกับความสูงพืช (ถ้าทำได้) ซึ่งสามารถตัดและเลือกเฉพาะส่วนที่แสดงอาการได้ในภายหลัง และควรเลือกฉากหลังสีพื้นที่ตัดกับตัวอย่างชัดเจน โดยอาจหาฉากหลังจากสิ่งที่หาได้รอบตัว เช่น ผ้าสีดำ กระดาษ พื้นดิน เพื่อให้ได้ภาพพืชที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น



ภาพ : CAB

อาการผิดปกติ : ควรถ่ายภาพโดยเรียงลำดับอาการผิดปกติจากระยะการเจริญเติบโต (อายุพืช) หรือระดับความรุนแรงของโรค โดยสามารถผ่าผลให้เห็นอาการด้านใน เด็ดใบหรือฉีกเปลือกไม้ออกทำให้เห็นอาการที่ชัดเจน



ภาพ : กอป.

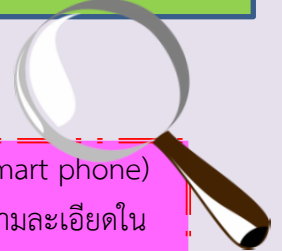
การกระจายตัว : ควรถ่ายภาพในมุมมองที่ให้เห็นทั่วทั้งแปลง ขอบแปลง และพืชในแปลง โดยคำนึงถึงทิศทางการกระจายหรือการแพร่ระบาดของโรคในแปลง ควรถ่ายภาพให้เห็นลักษณะการปลูก อาการที่แสดงบนพืชที่ชัดเจน และอาจมีคนหรือวัตถุอ้างอิงปรากฏในภาพด้วย เพื่อใช้ประมาณการความสูงหรืออายุของพืชได้



ภาพ : กอป.

สภาพพื้นที่ : ถ่ายภาพสภาพพื้นที่โดยรวมเพื่อให้ทราบว่าสภาพพื้นที่ปลูกเป็นอย่างไร และอาจถ่ายภาพเกษตรกรถือตัวอย่างหรือถ่ายภาพสภาพพื้นที่โดยมีเกษตรกรอยู่ในภาพ เพื่อช่วยเตือนความจำเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น ๆ ได้

ปัจจุบันทั้งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และเกษตรกร ส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์มือถือ (smart phone) ถ่ายภาพอาการผิดปกติบนพืชหรือภาพแมลงที่พบเพื่อวินิจฉัยศัตรูพืชเบื้องต้น จึงควรเลือกความละเอียดในการถ่ายภาพให้สูงที่สุด แม้ว่าการถ่ายภาพให้มีความชัดเจนจะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงในการวินิจฉัยอาการผิดปกติที่พบบนพืช หรือช่วยในการจำแนกศัตรูพืชได้เป็นอย่างดี แต่ภาพถ่ายเพียงอย่างเดียวโดยปราศจากข้อมูลอื่น ๆ ประกอบจะไม่เพียงพอสำหรับการวินิจฉัยหรือจำแนกศัตรูพืชได้ การเก็บตัวอย่างและข้อมูลประกอบการวินิจฉัยและการจำแนกศัตรูพืช ถือเป็นสิ่งสำคัญที่นำไปสู่คำตอบของอาการผิดปกติหรือชนิดของแมลงศัตรูพืชที่มีความถูกต้อง แม่นยำ และนำไปสู่การวางแผนการจัดการศัตรูพืชที่มีประสิทธิภาพต่อไป



ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) บ้านนาน้ำชำ

“ลดใช้สารเคมี เพิ่มสุขภาพที่ดีในชีวิต เกษตรปลอดภัย ทุกชีวิตมีชีวา”

ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านนาน้ำชำ เป็นศจช. ตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จในการใช้ชีวภัณฑ์ และลดการใช้สารเคมีในการเกษตร ศจช. บ้านนาน้ำชำ ตั้งอยู่เลขที่ 177 หมู่ที่ 5 บ้านนาน้ำชำ ตำบลภูผาม่าน อำเภอภูผาม่าน จังหวัดขอนแก่น มีสมาชิกจำนวน 46 คน ประกอบด้วยนายอภิเชษ ประเสริฐ เป็นประธานศจช. และคณะกรรมการดำเนินงานจำนวน 10 คน สมาชิกศจช.บ้านนาน้ำชำได้ร่วมกันกำหนดกฎระเบียบ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการ นอกจากนี้ยังได้กำหนด บทลงโทษ ขึ้น โดยหากสมาชิกผิดกฎระเบียบกลุ่มเกิน 3 ครั้ง ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ให้คณะกรรมการดำเนินงานมีมติถอดออกจากการเป็นสมาชิก และไม่สามารถเป็นสมาชิกใหม่ได้จนกว่าจะครบ 2 ปี

การดำเนินการของ ศจช. บ้านนาน้ำชำ มีดังนี้

1. ให้สมาชิกเข้าร่วมการประชุมทุกวันที 1 ของทุกเดือน เพื่อจัดทำแผนการดำเนินงานศจช. และแผนการถ่ายทอดของแต่ละสัปดาห์
2. ให้สมาชิกเผยแพร่ความรู้ให้กับชุมชนหรือครัวเรือนใกล้เคียงในการใช้ชีวภัณฑ์และวิธีการควบคุมกำจัดศัตรูพืชอย่างน้อยเดือนละ 2 ครัวเรือน
3. สมาชิกมีแปลงสาธิตการใช้ชีวภัณฑ์ในพื้นที่ทำการเกษตรของตนเองอย่างน้อย 1 แปลง เพื่อเป็นแปลงติดตามและพยากรณ์สถานการณ์
4. ให้สมาชิกตรวจสอบหาสารเคมีในเลือดทุกปี
5. สมาชิกทุกคนต้องทำบัญชีครัวเรือน เพื่อบันทึกการใช้จ่ายตลอดฤดูกาลเพาะปลูก
6. สมาชิกต้องมาดูแล ศจช. ตามตารางเวลาที่กำหนดไว้ โดยจะมีการหมุนเวียนการทำงานที่ต่างๆ

จากการดำเนินการการลดใช้สารเคมีของ ศจช.บ้านนาน้ำชำ

ชนิดพืช	ต้นทุนการผลิต (บาท/ไร่)		ต้นทุนการผลิต ลดลง (ร้อยละ)	ปริมาณผลผลิต (กก./ไร่)		ผลผลิตเพิ่มขึ้น คิดเป็น (ร้อยละ)
	ก่อนใช้สารชีวภัณฑ์	หลังใช้สารชีวภัณฑ์		ก่อนใช้สารชีวภัณฑ์	หลังใช้สารชีวภัณฑ์	
หน่อไม้ฝรั่ง (เฉลี่ย 5 ปี)	24,480	21,044	16.32	10,200	12,000	17.65
ข้าว	7,550	5,080	48.62	350	410	17.14
พริกสด	30,997	27,127	14.26	1,500	1,550	3.33

ผลจากการใช้ชีวภัณฑ์เพื่อลดการใช้สารเคมีของศจช.บ้านนาน้ำชำถือได้ว่าเป็นศจช. ที่ประสบผลสำเร็จในการลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพืชที่หลากหลาย มีความสามัคคีภายในกลุ่ม มีความเสียสละ และได้เผยแพร่วิธีการให้กับผู้ที่สนใจแล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การที่เกษตรกรสมาชิกศจช.บ้านนาน้ำชำเปลี่ยนมาใช้ชีวภัณฑ์แทนการใช้สารเคมีในการเกษตร มีสุขภาพที่แข็งแรงปลอดภัยจากการใช้สารเคมีควบคุมกำจัดศัตรูพืช

